

שיחות חיזוק על התורה והמועדים

אמרי ישראל

המשך לשיעורים שנמסרו בציון 'שמעון הצדיק'

נושא השיחה:

הלימוד מפרשת

בלק ובלעם

פרשת בלק (שנה ז')

השיחה נמסרה מפני

הרה"ח ר' ישראל מאיר ברנר שליט"א

בליל ט' תמוז התשפ"ו

- מהדורת פיוטא ואינו מוגה -

בס"ד מתקיים שיעור מפי הרב שליט"א

בספה"ק 'סיפורי מעשיות' – מעשה מ'בן המלך והשפחה'

מידי שבוע ביום שני (בבית הכנסת 'מדרש יקותיאל' – ירושלים)

לפרטים ניתן ליצור קשר בפלא' 0583202009

כמו כן מתקיים שיעור ב'פרקי אבות'

מידי שבוע בימי רביעי

השיעור מתקיים בביתר עילית בבית המדרש 'אוהל פנחס'

רחוב המניד ממעזרימש 33 בשעה 20:00

(כדאי ליצור קשר לפני זה בפלא' 0548463761)

לתרומות והקדשות להצלחה ולרפואה, או להבריל לע"נ

לצורך הוצאת חוברות אלו בפרשיות הבאות בעזרת ה' יתברך

(וכן לעדכונים על שיעורי הרב שליט"א)

ניתן להתקשר לפלאפון: 0583202009 תזכו למצוות!

ניתן לשמוע את כל השיעורים בקו השיעורים הישיר לשיעורי הרב

ב'קול הלשון' בטלפון מספר 0732951319

יו"ל בס"ד ע"י "הנותן בים דרך" עריכת והדפסת שיעורי משפיעי ברסלב בתורת מוהר"ן מברסלב ותלמידו מוהרנ"ת זי"ע נכתב ע"פ הכנת השומעים (וכן ההערות והמ"מ הינם ע"ד בלבד) - ומחמת הרצון להוציא בורות אינו מונה כל צורכו נשמח לשמוע כל הערה והארה ע"מ שנוכל לתקן בעתיד כשיצא בספר אם ירצה השי"ת בפלא' - 0548486331

פרשת בלק^א

נושא השיחה:

הלימוד מפרשת בלק ובלעם

(דברים ה'): "ואתה פה עמד עמדי". ובלעם שהיה כנגד משה בקלפה, כמו שכתוב (במדבר כ"ד): "ויודע דעת עליון". גם אותיות בלעם מרמזין שהוא בקלפה כנגד התורה, כי ב' היא התחלת התורה, ול' היא סוף התורה, וע' כנגד שבעים פנים, ומ' כנגד ארבעים יום שנתנה תורה. ומחמת שהוא בקליפה, לפיכך הוא משוקע בתאוה הזאת ביותר, כמו שכתוב (שם כ"ב): "ההסכן הסכנתי" (עיי' סנהדרין ק"ה:). ואח"כ רבינו מביא שגם יוסף קודם שהיתה לו התגלות בתורה, גם היה לו את הניסיון הזה, ועל ידי שעמד בנסיון ושבר הקלפה שקדמה לפרי זכה לפרי".

ואח"כ רבינו מביא: "גם בלעם נקרא "שתום העין" (במדבר כ"ד) מחמת שהוא כלליות מדה רעה של מדות רעות של השבעים לשון".

ורואים שכנגד משה היה את בלעם, ואי אפשר לתאר את הכח של בלעם, והסברנו כמה פעמים מדברי ר' נתן שאומר שהאותיות של בלע"ם ב' ול' מרמזים על 'בראשית', 'לעיני כל ישראל', שהתורה

בליקו"מ (תורה לו) רבינו מביא: "וזהו כלל, כי כל נפש מישראל הוא משרש בשבעים נפש של בית יעקב. ושבעים נפש של בית יעקב, משרשים בשבעים פנים של תורה (עיי' תיקון ל"ב). וזה לעמת זה עשה האלקים, שכנגד שבעים נפש של בית יעקב, הם שבעים לשון. שכל לשון ולשון יש לה מדה רעה בפני עצמה, מה שאין בחברתה. ומחמת המידות האלו הם מרחקים משבעים פנים של תורה".

ורבינו מאריך עוד שם, ואח"כ הוא כותב: "ודע שכללות של שבעים לשון של מדותיהן הרעות הללו, היא תאות ניאוף. והוא תקון הכללי, מי שמשבר התאוה הזאת, אזי בקל יכול לשבר כל התאוות. ובשביל זה, משה רבנו לפי שהוא כלל של התגלות התורה, שהוא בחינת דעת, כי התורה נקרא ראשית דעת (משלי א). גם איתא משה רבינו עולה כגימטריא תרי"ג ("ספר הקנה" י"ב, "רוקח" סימן רצ"ו, "מגלה עמקות" אפן קי"ג), שהוא כללות כל התורה. ובשביל זה היה צריך לפרש את עצמו מכל וכל, כמו שכתוב

^א השיעור נמסר בתאריך ליל ט' תמוז התשפ"ו. בבית הרב שליט"א. לא מוגה כלל

הוא היה אומר להם 'בואו לקבל את התורה ג"כ', יכול להיות שהם גם היו מקבלים את התורה, כי במידה מסויימת לבלעם היה כח כנגד משה, וכמו שמול יצחק היה את ישמעאל, ומול יעקב היה את עשיו, כך בלעם היה כנגד משה רבינו.

בגמרא ב"ב (דף יד:) כתוב 'משה כתב ספרו ופרשת בלעם', השל"ה הק' (תורה אור אות ו' בהגהה) מאריך לדבר על זה, וכותב וז"ל: "ותימה וכי יש אות אחת בתורה שאינו תורה, הלא פרשת בלעם כתובה בתורה, ואם כן מהו זה שאמר כתב ספרו ופרשת בלעם. ורש"י (ד"ה ופרשת בלעם) כתב וזה לשונו: נבואתו ומשליו אף על פי שאינן צרכי משה ותורתו וסדר מעשיו. עכ"ל. ולא זכיתי להבין דברי הרב פה קדוש, הלא כל הסיפורים שבתורה כמו הריגת קין להבל וכיוצא בהן, אינם לכאורה צורך התורה וסדר מעשיו, אבל כולם תורת ה' תמימה, כמו שאמרו 'ותמנע היתה פילגש' וגו' (בראשית לו, יב) הוא תורת ה' כמו 'שמע ישראל' וגו' (דברים ו, ד)".

ובשל"ה הק' מובא שם בהגהה: "אחר ימים רבים מצאתי בציוני (פרשת בלק ד"ה מן ארם) וזה לשונו: איתא בגמרא בפרק קמא דבבא - בתרא (יד ב) משה כתב ספרו ופרשת בלעם וספר איוב. ימעון הטוען והלא פרשת בלעם ככל התורה היא, ומאי חידוש, והלא דבר ידוע הוא שכל התורה מ'בראשית' עד 'לעיני

היא מ'בראשית' עד 'לעיני כל ישראל', ובודאי לא יכול לבא סתם אדם ולגלות את התורה, ומשה רבינו הוריד לנו תורה מבראשית עד 'לעיני כל ישראל' תורה שרואים עין בעין שהיא תורה מסיני. והאות ע' של בלעם מרמזת על שבעים לשון, והאות מ' רומזת על מ' יום שנתנה התורה, ואע"פ כן אף אחד לא יכול לבא כנגדו. ובלעם הוריד כזאת כפירה בעולם וכזה רע שהוא יכל לעמוד נגד כל התורה מבראשית עד לעיני כל ישראל'. ואותו הדבר משה רבינו צם ארבעים יום לחם לא אכל ומים לא שתה, אומר רבי נתן לא שמענו כזה דבר, ובלעם יכל על ידי כישופים ושמות טומאה יכל לעמוד בזה! ואותו הדבר ע' פנים בתורה מי יכול להביא כזה כח כנגד? ובלעם היה בכל הדברים האלו כנגד משה!

והסכנה היתה בזה שבלק הולך וקורא לבלעם, שבלעם רוצה לעקור את כלל ישראל וכמו שכתוב בנביא 'עמי זכור נא מה יעיץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם וכו'...'. והתורה מספרת פרשה שלמה שאין בה שום מצוה, וכתוב בפסוקים בנביא שם 'למען דעת צדקות ה' הכוונה כמה הקב"ה מרחם עלינו, ולולי רחמיו של ה' מה היינו?! ואנחנו מוצאים כבר במדרש שבשעת קבלת התורה כששמעו את כל השופר כל העולם רעש והזדעזע מקבלת התורה, וכתוב שהלכו כל אומות העולם אל בלעם ואמרו לו מה זה? ובלעם אמר להם: 'ה' עוז לעמו יתן', הקב"ה נותן את התורה לעם ישראל, ואם

שהגיע להשורש, אבל ירד גם כן וטימא את עצמו בקסמים ובנחשים. נמצא בבחינה זו בלעם קם כמשה, אבל בהתפשטות רחוק רחוק הוא, משה רבינו ע"ה טהור, ובלעם טמא. ומאחר שבהשורש מתאחד, היה משה רבינו ע"ה משיג גם כן מה שהשיג בלעם, אבל בלעם לא השיג מה שהשיג משה רבינו ע"ה, כי תמיד מתרחק והולך.

ובזה יתבאר מה שאמרו (נבא - נתרא שם), כתב ספרו ופרשת בלעם, שלא תאמר שהגיע למשה רבינו ענין בלעם מצד כי הקדוש ברוך הוא הגיד לו, והוא כמו שאנו לומדים ספרי הנבואה מפי רבי ואנחנו יודעים דבריהם, אבל אין אנחנו נביאים ולא בני נביאים, ואין אנחנו משיגים מה שהשיגו הם, רק שאנחנו מבינים דבריהם מפי מלמד שלמד אותנו דבריהם. לא כך, אלא משה רבינו ע"ה השיג מה שהשיג בלעם בענין נבואה על העתיד לישראל וכל הברכות. זהו ענין כמו שכתב כל התורה מצד השגת נבואתו, כן ענין פרשת בלעם. וראויה היתה פרשה זו לומר על ידי משה רבינו בלי אמצעית בלעם, רק צריך להיות הקמינור סניגור וכמו שכתבתי (אות ה).

ודבר זה דוקא על ידי בלעם, כי הוא קם באומות כמשה רבינו ע"ה. והכל שיתייחד הקללה בכרכה בהשורש, ואז הדם נתהפך לחלב, וכולו הפך לבן וטהור

כל ישראל' מפיו של הקדוש ברוך הוא לאזנו של משה. בענין שנאמר (ירמיה לו, יח) 'מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כתב על הספר בדיו'. אלא דע כי כתובים כאן בקוצר בענין בלעם ובנבואתו ולישראל לפי שעה, וגם קיצר הכתוב בענין חכמת קסמיו, כמו שקיצר בענין עבודה זרה של דור אנוש שלא סיפר בו הכתוב כלל, וחיבר בו אנרהם אבינו ע"ה ספר שהיו בו ארבע מאות פרקים (עבודה זרה יד ב). וכן במלחמת מדין שהיה מפריח מלכי מדין באויר והוא פורח עמהם לולי ציץ הקודש שהפילם ונפלו חללים (תנחומא, מטות ד). ונראה מדעת רבותינו ז"ל כי משה רבינו ע"ה חיבר ספר לבד מה שכתוב בתורה, ולשם סיפר כל הענין באורך, ונאבד הספר ההוא, כמו שנאבדו ספרים מכלל כ"ד ספרים המקודשים מרוב אורך עול הגלות, וטיט הצרות אשר טבענו בו אנחנו ואבותינו, השם ברחמיו יוציאנו לרוחה במהרה בימינו אמן".

והשל"ה הק' מאריך מאד לדבר על הענין הזה באריכות גדולה, וכך הוא כותב בתוך הדברים: "ומשה רבינו ע"ה נכנס בדרך הטוב והישר הוא סטרא דימינא, כי 'מוליך לימין משה' (ישעיה סג, יב), ונכנס למעלה למעלה עד השורש שהוא גבוה מאוד מכל מעלות הנביאים. ובלעם היה בסטרא דמסאבא, היה קוסם ומנחש, מכל מקום עלה למעלה עד

אלא שזכה קנה [ליטול ממנו קולמוס]
לכתוב בו ספר תורה נביאים וכתובים.
עד כאן".

והוא מאריך שם מאד שגם הקללה נהפכה
לברכה. וכותב שם: "וזה ההיפך היה צריך
להיות על ידי המקולל בלעם, שהיתה
השגת נבואתו למעלה במקום ברכה,
ויניקת הענף שלו שנמשך משם שהוא
מסטרא דמסאבא עמד על הקללה, על כן
בידו לעשות הקללה בעצמה ברכה,
ועונה אמן בעל כרחו. וזהו הענין שהוציא
הברכה בלשון קללה ואז נתרבה הברכה,
והוא בעצמו אמר בלשון קללה, והפך
בלשון ברכה, כי כן היתה הנבואה עליו
והכל היה ברצון השם יתברך".

ר' נתן בכמה וכמה מקומות בליקו"ה מדבר
שבכל הפרשה הזאת רואים את הכח של
משה רבינו מול בלעם, ובהל' ברכת השחר
ה"ה (אות עו) הוא כותב: "וְהִנֵּה מִכָּל
הַמַּעֲשִׂיִת הַנּוֹרְאוֹת הָאֵלוֹ וְכָאֵלוֹ,
וּמִכָּל מַה שְּׁמִבְאָר בְּסִפְרֵי קִדְשׁ מִזֶּה,
אֲנִי רֹאֵין גְּדֹל כַּח הַבְּחִירָה שְׁנַתֵּן
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהֶאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם
הַמַּעֲשֶׂה, וְעַקֵּר הַבְּחִירָה עַל־יְדֵי
שְׁהַעֲלִים רְצוֹנוֹ כַּנֵּ"ל, וְאֵינִי מְנַלֶּה סוֹדוֹ
כִּי אִם לְעַבְדָּיו הַנְּבִיאִים הַרֹדְפִים
וּמִתְיַנְעִים לְהַשִּׁיג רְצוֹנוֹ וְכַנֵּ"ל, וְאֵלוֹ
הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מְנַלִּים
רְצוֹנוֹ עַל־יְדֵי תַפְלָתָם תְּקַדוּשָׁה, שְׁעַל־
יְדֵי־זֶה הֵם עוֹשִׂים מוֹפְתִים וְאוֹתוֹת
נּוֹרְאוֹת בְּעוֹלָם, וְהַעֲקָר הוּא מִשָּׁה

הוא. כי למעלה בהשורש מתייחדים
השני דרכים, ומשה רבינו ע"ה ראש
ישראל, ובלעם ראש האומות. והודככות
ישראל על ידי האומות כמו שכתבתי
(אות ב - ד), והיה מההכרה שיצאו
הברכות מפי בלעם, והיה מזכירם בדרך
קללה, כי הקללה סיבת הברכה. ומשה
רבינו ע"ה נכנס בדרך הטוב והישר הוא
סטרא דימינא, כי 'מוליך לימין משה'.

ובזה יובן מאמרם ז"ל בפרק חלק
(סנהדרין קה ב) וכן בפרק סדר תעניות
אלו (תענית כ א) אמר רבי שמואל בר
נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב (משלי
כו, ו) 'נאמנים פצעי אוהב ונעתרות
נשיקות שונא', טובה קללה שקלל אחיה
השלוני את ישראל יותר מברכה שברכם
בלעם הרשע. אחיה השילוני קילל את
ישראל בקנה, שנאמר (מלכים - א יד,
טו) 'והכה ה' את ישראל כאשר ינוד
הקנה במים' וגו', מה קנה זה עומד
במקום מים וגזעו מחליף ושרשיו מרובין,
ואפילו כל רוחות שבעולם באות
ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו,
אלא הוא הולך ובא עמהן, כיון שדוממו
הרוחות עמד קנה במקומו. אבל בלעם
הרשע ברכן בארו, מה ארו זה אינו עומד
במקום מים ושרשיו מועטין ואין גזעו
מחליף, אפילו כל הרוחות שבעולם
באות ונושבות בו אין מזיזות אותו
ממקומו, כיון שנשבה בו רוח דרומית
מיד עוקרתו והופכתו על פניו. ולא עוד

שגלה שתכל ביד השם-יתברך, אבל הלך בדרך שיוכל להמשיך רצונו ברצונו.

אבל השם-יתברך חמל על ישראל ואמר לו בפרוש (שם): "לא תלך עמהם" וכו', ואף-על-פי-כן לא שב מרשעו לנמרי ואמר (שם): "כי מאן ה' לתתי להלך עמכם", ופרש רש"י שרמו להם שישלח שרים רבים וגדולים מהם. כי סבר אולי יוכל להתגבר ברצון חזק כל-כך עד שימשיך רצון העליון ברצונו, חס ושלום – לקלל, חס ושלום, את ישראל. ואז פשטאו שנית, וראה השם-יתברך עצם רצונו הטמא לילך, אמר לו השם-יתברך (שם): "לך עם האנשים ואפס את הדבר" וכו', ואף-על-פי-כן (שם): "וילך בלעם" וכו' – אמר שטמא אפתנו ויתרעה, וכמו שפרש רש"י שם. ואחר-כך פשהלך עמד אתונו שלש פעמים ולחצו על-ידי המלאך שיצא לקראתו לעכבו, והוא לא שט לבו גם לזאת והלך לדרך הרע, עד שגם אחר-כך פשפתח ה' את פי האתון ודבר עמו והוכיחו, ואחר-כך גלה ה' עיניו וראה את המלאך נצב לקראתו וחרפו שלופה בידו ואמר לו בפרוש (שם): "כי ירט הדרך לנגדי" וכו', אף-על-פי-כן לא רעה לבטל רצונו ואמר (שם): "ואם רע בעיניך אשובה",

רבנו, שהוא רבן של כל הנביאים, שעשה אותות ומופתים נוראים בעולם, אשר לא נשמעו ולא נראו בכל הארץ, כמו שכתוב (דברים ה, לב): "הנהיה כדבר הגדול הזה" וכו', וכל מה שעשה הכל היה על-ידי תפלה, כמו שכתוב (שמות טו, כה): "ויצעק אל ה'", וכן באלישע אמרו רבותינו ז"ל (מגלה כו): "ואלישע כל מה דעבד בתפלה הוא דעבד".

ור' נתן מסיים שם: "אבל באמת כל מעשיהם תהו, כי כל הגזים פאין נגדו, ואין שעור לההבדל שבין מופתי משה והצדיקים שאחריו ובין מעשה בלעם והחרטמים, כי "אתה מרום לעולם ה'" (תהלים צב, ט), ולעולם ידך על העליונה' (רש"י שם), וכמו שמובא בדבריו ז"ל (בסימן רלד): שפנגד כל מעשה של הצדיקים – יש פנגדו מעשיות של רשעים, כי פינחס פרח באויר וגם בלעם פרח באויר וכו', אבל סוף כל סוף נצח פינחס את בלעם והפילו על החרב והרגו וכו'".

ובהמשך הדברים (אות עח) מביא שם ר' נתן: "וכל זה מחמת גדל הבחירה. ועקר כל כח הבחירה רואין בפרשה זאת של בלעם בענין הלוכו לקלל את ישראל, חס ושלום, ואיך התנהג השם-יתברך עמו, כי היה רצונו חזק מאד לקללם ואמר להם (במדבר כב, ח): "לינו פה הלילה", כי אף-על-פי

שנעשה גם שלא היה מעולם, פי בזה
 הראה לו השם־יתברך מאין נמשך
 פחו הטמא לפעל פעלות רעות, פי
 המשיך הזהמא על עצמו כל־כך, על־
 ידי תאות נאוף בזהמא פזאת עם
 בהמה, עד שעל־ידי־זה היה לו פח
 דסטרא אחרא בפיו הטמא. פי כן
 מנהיג השם־יתברך עולמו, שפי
 שרועה לפעל פעלות בקרשה צריך
 שיהיה פרוש וקדוש גדול מאד כמו
 משה רבנו, עליו־השלום, ואם היה
 שונה, חס ושלום מעט בקדשותו – לא
 היה יכול לפעל כראוי, ולהפך
 בטמאה היה פח בלעם דיקא, על־ידי
 שטמא עצמו כל־כך ועל־ידי־זה דיקא
 היה לו פח בפיו הטמא, וכמו־בא בזהר
 הקדוש (תיי שרה קכה). ובספרים
 (פרדס רמונים כו, ב), פעלותיו על־
 ידי טמאות עצומות שטמא עצמו
 וכו'... רחמנא לעלן, על־כן הראה לו
 השם־יתברך פחו מאין נמשך, ומה
 שפעל בכחו הטמא שהמשיך פח
 הדבור פה אל הטמאה והסטרא
 אחרא כל־כך על־ידי מעשה אישות
 שעשה עם אתונו, עד שנמשך פח
 הדבור להאתון בעצמו, עד שהאתון
 פתח פיו והוכיחה אותו בעצמו,
 והודיעה לו לעיני כל השרים שהלכו
 מהיכן בא פחו, פי אמרה לו: "ההספן
 הספנתי" (דברים כב, ל) וכו'...". וכמו
 שהגמרא אומרת בסנהדרין (קה).

במתרים לפני המקום, כמו שאמרו
 רבותינו ז"ל (במדבר רבה כ, טו),
 והשם־יתברך השיבו פרצונו (במדבר
 שם): "לך עמהם", והכל מחמת
 הבחירה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל
 (מכות י): בפרשה זאת: 'בדרך שאדם
 רוצה לילך מוליכין אותו'".

ואח"כ כותב ר' נתן: "ומי שרוצה לתת
 לב בפרשה זאת – יכול להבין היטב
 עד היכן פח הבחירה, וצריך כל אדם
 להבין מזה עתה גם עתה, פי
 "ממשלתך בכל דור ודור" (תהלים
 קמה, יג), פי גם עתה השם־יתברך
 מנהיג עולמו בחכמה עמקה בדרך זה,
 פי "מאד עמקו מחשבותיך" (תהלים
 צב, ו), והוא בכלל ובפרט". כי גם היום
 יש בחינת בלעם, ויש בחינה כזאת בכל
 אומות העולם שפעם אחת ככה ופעם אחת
 ככה, והקב"ה מנהיג את העולם בבחירה,
 ונותן לאדם שיחשוב שהוא יכול לעשות
 מה שהוא רוצה. וכמה רחמים וחסדים
 הקב"ה השפיע עלינו בימים האלו בזמן של
 בלעם, ועד כדי כך שמצד אחד היה בלעם
 כנגדו של משה, ומצד שני ר' נתן כותב
 שפתיחת פי האתון נבראה בבין השמשות,
 וכל הנריאה היתה חסירה עד אז שנברא
 פי האתון, כדי שהיא בעצמה תוכיח אותו.

וכמו שרבי נתן מביא שם בהמשך הדברים
 (שם אות פא), וז"ל: "וזה בחינת פתיחת
 פי האתון, שהשם־יתברך פתח פי
 האתון והיא בעצמה הוכיחה אותו,

ובמקום אחר בליקו"ה בהל' ראשית הגז (ה"ה אות ו) מביא ר' נתן: "וזה בחינת פתיחת פי האתון, שהיא פליאה נשגבה שעשה אז השם יתברך גם נפלא ונורא כזה, כמו שכתוב במדרש (במדבר רבה כ, יד), שפתיחת פי האתון היה גם שלא היה כמוהו מעולם. פי דיקא על ידי גם הנפלא והנורא הזה – עקם הקדוש ברוך הוא את פיו של בלעם הרשע להפך מקללה לברכה, פי בזה דיקא הראה השם יתברך גדל כחו של משה שהוא בחינת הצדיק האמת, שיכול להעלות כל הדבורים שמדברים החולקים בבחינות וחרופים כאלה – להפך הכל לברכה לעשות מהם הלכות כנ"ל. פי כבר מבאר, שכפי קדשת האדם בתאוה הכלליות – פן זוכה לברר ההלכות של תורה שבעל פה, שהם בחינת רחל, בחינת "אשה יראת ה'. אבל בודאי לאו כל אדם זוכה לזה בשלמות. על פן התקון של כל בני אדם הוא רק על ידי הצדיק האמת שיזכה לזה בתכלית השלמות, כמו משה ויעקב ודוד וכו'..."

ובהמשך הדברים הוא כותב: "אבל בלעם הרשע נפל לתאוה הרעה הזאת כל כך, עד שעשה מעשה אישות עם בהמה, וחלק מאד על משה, בחינת הצדיק האמת, ובטמאתו הרעה התגבר כל כך שרצה להמשיך הדבור לשם וכו'".

ואומר שם ר' נתן: "ובזה הראה לו השם יתברך שאין כחו הטמא, חס ושלום, ממנו ומעצמו, רק הכל ברצון השם יתברך שברא העולם ברצונו בחק כזה, שיהיה כח להאדם להמשיך בבחירתו כחות העליונים ברצונו. אבל אף על פי כן הכל ביד ה' בחמר ביד היוצר, כי אין עוד מלבדו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (חלין זו) לענין פשפים, רק שנותן להם כח לפי שעה בשביל הבחירה, אבל אחר כך גבי דיליה (בראשית רבה סז, ד). והמחלל שם שמים בפסתר נפרעין ממנו בגלוי' (אבות ד, ד), ומיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא' (סנהדרין לט:), שהאתון בעצמה שטמא את עצמו עמה שמשם היה כחו הטמא, היא בעצמה המשיך לה השם יתברך הדבור ופתח את פיה והוכיחה אותו והודיעה לו לעין כל מה שעשה עמה, כי כן מגיע לו, מאחר שמשם המשיך כח דבורו הרע, על פן הראה לו השם יתברך שבוה בעצמו המשיך הדבור להאתון בעצמו לבישו ולנקם בו, בבחינת (תהלים לד, כב): "תמותת רשע רעה", וכתיב (ירמיה ב, יט): "תיסרך רעתך ומשבותיך תוכחך", ונעין עוד במקום אחר בדברינו מזה (הלכות יום טוב ג, ז; הלכות קדש ד, ח), שדיקא על ידי זממתו הגדולה הנ"ל המשיך הדבור לשם וכו'".

הדבור מתכלית הנפילה והירידה שאין ירידה אחריו. כי באמת, גם בכל הדורות כל הדבורים רעים שדוברים החולקים על הצדיק האמת ואנשיו – הכל נמשך מבחינה זאת, מחמת שתחלה טמאו ברייתם, כל אחד כפי פגמיו הרעים, על-פני הם פרוכים אחר החולקים העוסקים בתורה, אבל למודם שלא לשמה כנ"ל, וגם הם אינם נקיים בתאוה הזאת, ומחמת זה נעשה אצלם פה לדבר כנ"ל, שמשם כל קלקולי הדורות וכו' כנ"ל. אבל השם-יתברך גם נפלא והראה אז גדל כח של הצדיק האמת בחינת משה, שיכול להעלות ולברר הדבור שנמשך מתורה שבעל פה, להעלותו גם מתכלית הירידה והמאוס, שזהו בחינת פתיחת פי האתון, וכנ"ל".

ואח"כ ר' נתן מסביר את דברי האתון לבלעם 'ההסכן הסכנתי, ובתוך הדברים הוא כותב: "אבל עתה הגיע קצף, כי המלאך עמד לנגדך, בכחו של משה שיש לו כח להוציא הדבור ממקום שהורדת אותו, עד שאתה מכרח להודות על האמת ולברך את ישראל. כי משה, בחינת הצדיק האמת, יכול להוציא הדבורים ממקום שהם ולהפכם לברכה, שהם בחינת הלכות כנ"ל, ועל-ידי זה בעצמו היתה כל מפלתו, בבחינת 'ושמע מלכותא

הקדוש של תורה שבעל פה לשם, עד שהיה לו כח בפיו לדבר סרה על הצדיק האמת בחינת משה ולחרף ולגדף, כי רצה להפך כל דבורי התורה שבעל פה לדרך הרעה חס ושלום – שהיה נעשה אצלו מהתורה שבעל פה, פה לדבר עתק, שהוא בחינת קללה על הצדיק האמת ואנשיו, שהם בחינת משה וכלל ישראל, שרצה לעקרום לגמרי בפיו הרע והטמא והכל בבחינות הנ"ל וכנ"ל".

ועל-פני עשה השם-יתברך גם נפלא, והראה גדל כחו של משה, על-ידי שעשה אז דבר גם שלא היה כמותו מעולם, שהאתון פתח את פיו ודבר עם בלעם והוכיח אותו. הינו שבגדל כחו של משה היה יכול להעלות גם כל דבורי ההלכות שנפלו עד מקום מאוס כזה – לבהמיות ממש, להעלותם גם משם, ולבררם ולזככם, להפכם להלכות, להשיבם למקומם הראשון, שעל-ידי זה נעשה... וכו' בקדשה העליונה כנ"ל, עד שעשה גם נפלא שהאתון בעצמו פתחה פיה ודברה עם בלעם, כי משה בגדל כחו העלה הדבור משם מתכלית הירידה והנפילה, עד שהאתון בעצמה דברה והוכיחה אותו.

ובזה הראה לדורות גדל כחו של הצדיק האמת – שיכול להעלות

וקטליה' וכו' (בבא-בתרא עג:), עין שם היטב בהתורה הנ"ל ותבין".

ובעוד מקום בהל' ראשית הגז (ה"ד, אות י) מביא ר' נתן: "זוה בחינת (דברים כג, ו): ולא אָבָה ה' אֱלֹקֶיךָ לְשִׁמֵּעַ אֶל בְּלָעַם וַיַּחֲפֹךְ ה' אֱלֹקֶיךָ לָךְ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה וְכוּ'. כִּי בְלָעַם רָעָה לְהַסְתִּיפֵל עַל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שְׂיוּכַל לְקַלְלֵם חֵם וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה הָיָה עִקַּר פְּוֹנְתוֹ הָרָעָה כְּשֶׁהִלֵּךְ לְקַלְלֵם. כִּי אָף-עַל-פִּי שְׂיָדַע שֶׁהוּא בְּיַד הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ 'פְּחֹמֵר בְּיַד הַיּוֹצֵר', כְּמוֹ שֶׁאָמַר כַּמָּה פְּעָמִים (במדבר כב, יח): לֹא אוֹכַל לַעֲשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְדוּלָה מִלִּפְי אֶת אֲשֶׁר יִשִּׁים ה' בְּפִי וְכוּ', וְהוּא הָיָה רוֹאֵה וּמִבִּין בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין רְעוּן הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ לְקַלְלֵם, וְאָף-עַל-פִּי-כֵן הִלֵּךְ, כִּי פְוֹנְתוֹ הָרָעָה הָיָה שְׁעַל-יָדֵי שְׂיַעֲזֹר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, יִהְיֶה כְּבִיכּוֹל הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ מִכָּרַח לְהַסְפִּים עִמּוֹ לְקַלְלֵם חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב מְשַׁפֵּט בְּיָדוֹעַ.

זוה שפּתוֹב (במדבר כד, א): "וַיִּשֶׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו", כְּתִרְגוּמוֹ, וְכִמוֹ שֶׁפֶרֶשׁ רַש"י, שֶׁהַסְתִּיפֵל עַל הַטָּא הָעֵגֶל, וְסָבַר שֶׁלְגַדֵּל עַצֵּם הַחֲטָא – שׁוֹב אֵי אֶפְשָׁר לְגַלוֹת וּלְעֹרֵר הַטּוֹב וְהַזְכוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. אָבֵל "אִישׁ בְּעַר לֹא יָדַע וּכְסִיל לֹא יִבִּין אֶת זֹאת" (תהלים עב, ז), עַד הֵיכֵן עַד הֵיכֵן מִגִּיעֵין רַחֲמֵי הָעֲצוּמִים עַל יִשְׂרָאֵל,

וּבְרַחֲמֵי הַנִּפְלְאִים הַפֶּךָ הַקְּלָלָה דִּיקָא לְבִרְכָה, כִּי דִיקָא עַל-יָדֵי עַצֵּם שְׁנֵאָתוּ – שְׂרָעָה לְעַקֵּר אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, עַל-יָדֵי גְדֵל הַקְּטָרוֹג שְׂרָעָה לְעֹרֵר עֲלֵיהֶם, עַל-יָדֵי-זֶה דִּיקָא הַתְּחַפָּךְ לְבִרְכָה, כִּי הוּא רָעָה שֶׁהָאֲמוֹת, שֶׁהֵם בָּלֵק וְהַמוֹאָבִים יִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי בְשִׁבִיל זֶה קָרְאוּ בָּלֵק, וְרָעָה לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם כְּדֵי לְגַרֵשׁ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵיהֶם, אָבֵל תַּכְּף נִרְאָה טַפְּשׁוֹתוֹ וְסִכְלוֹתוֹ הַגְּדוּלָה, כִּי תַכְּף שְׂרָעָה לְהַכְנִיעַ יִשְׂרָאֵל חֵם וְשָׁלוֹם, כְּנֶגֶד הַמוֹאָבִים מִחֲמַת עֲוֹנוֹתֵיהֶם, תַּכְּף נִתְרָאָה וְנִתְגַּלָּה גְדֵל רַבּוּי הַמַּעֲלוֹת טוֹבוֹת שְׂיִישׁ עַדִּין לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַמוֹאָבִים וְכְנֶגֶד כָּל הָאֲמוֹת וְכוּ', וְאִזִּי הַפֶּךָ ה' הַקְּלָלָה לְבִרְכָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיַּחֲפֹךְ ה' אֱלֹקֶיךָ לָךְ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה וְכוּ' – 'וַיַּחֲפֹךְ דִּיקָא, כִּי דִיקָא עַל-יָדֵי הַקְּלָלָה שְׂרָעָה לְקַלְלֵם שְׂיִשְׂרָאֵל יִתְגַּרְשׁוּ חֵם וְשָׁלוֹם מִפְּנֵי שְׂאֵר הָאֲמוֹת, תַּכְּף נִתְרָאָה וְנִתְגַּלָּה הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הָאֲמוֹת כְּנ"ל, וְאִזִּי נִתְעֹרֵר זְכוֹת גְּדוּל עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יָדֵי שְׂרָאוֹ הַכֹּל שֶׁכְּנֶגֶד הָאֲמוֹת הֵם עַדִּיקִים גְּדוּלִים, וְעַל-כֵּן עַל-יָדֵי-זֶה דִּיקָא נִתְחַפָּךְ לְבִרְכָה, וְכוּ'ל".

בליקו"מ (תורה יז) רבינו מדבר על שבת ואח"כ הוא מביא: "דרך השם יתברך – להביט על הטובות שעושים, ואף שנמצא

כנגד זה עין הרע, אבל לזה אמרו לו כבר קדמך אברהם שנאמר בו 'וישכן אברהם בבוקר', וכך גם כתוב 'וירא פנחס' זה כנגד 'וירא בלק', כי בצדיקים נאמר 'והמה בוכים פתח אוהל מועד', התרגום מתרגם 'קריין את שמע' זה הענין של מסירות נפש שעורר פנחס וזה מה שהאדם כשרואה שהיצה"ר מתגבר עליו 'אם פגע כך מנוול זה מושכהו לבית המדרש', נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה, ואם לא רואה שמצליח ועכשיו שנחלש כבר אזי הכח הוא לקרא קר"ש לקבל עליו עול מלכות שמים וזהו מה שנאמר 'ויפלל' על פנחס, היינו לקרא קר"ש מקודם.

אנחנו מוצאים בגמרא נדרים (לב) כל אדם שאינו מנחש מכניסים אותו במחיצה שאפילו מלאכי השרת אינם יכולים בתוכה שנאמר 'כי לא נחש ביעקב ולא הביט און בישראל'. הר"ן שם מסביר וז"ל: "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל - שמלאכי השרת ישאלו לישראל מה פעל אל לפי שמתוך שאינן מנחשין מכניסין אותן למחיצה שאין מלאכי השרת יכולין ליכנס בה". ואח"כ אומר הר"ן: "ונראה בעיני דהכי נמי מדה כנגד מדה שמתוך שאינו הולך לקראת נחשים לידע העתידות אלא בוטח בהקב"ה משום הכי הקדוש ברוך הוא מגלה לו רזי עולם שאינם גלויים למלאכי השרת". ואותו הדבר מובא בקדושת לוי (בליקוטים) שלפי גודל הביטחון שיש לאדם כן יש לו השגה בעבודת ה'.

בהם גם כן מה שאינו טוב, אינו מסתכל על זה. כמו שכתוב (במדבר כ"ג): "לא הביט און ביעקב". (עין ילקוט ובתד"א רבה פ"א). מכל שכן שהאדם אסור לו להביט על חברו לרעה, למצא בו דוקא מה שאינו טוב ולחפש למצא פגמים בעבודת חברו, רק אדרבא, מחיב להביט רק על הטוב. ולזה טובה גדולה שיש טבע והשגחה. כי כשהאדם עושה טוב, אזי מנהיג אותו בהשגחה. וכשהוא אינו טוב, ואם היה מנהיג אותו בהשגחה - לא היה יכול להניע לו שום טובה, אזי מניח אותו על הטבע, ויכול להיות שיהיה לו טובות על פי הטבע. ואם לא היה רק השגחה, היה אפשר שתתבטל ההשגחה לגמרי. כי כשהיה רואה יתברך, שאין האדם מתנהג בראוי, היה כועס, והיה מסיר ההשגחה לגמרי. אבל עכשו מניחו על פי הטבע, וכשהוא חוזר למוטב, משגיח עליו כנ"ל. ובאמת אין אנו יכולין להבין מהו טבע והשגחה. כי באמת גם הטבע היא השגחתו יתברך, וזה אי אפשר לאדם להבין שני דברים כאחד, דהיינו הטבע שבאמת היא השגחתו יתברך".

וזה 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל', זה העיקר - הנקודות הטובות שיש לעם ישראל. וזה מה שכתוב 'וירא את ישראל שוכן לשבטיו' שביקש להכניס בהם עין הרע, ואנחנו יודעים שביקש להכניס בהם עין הרע, ובעקידה כתוב 'וישא אברהם את עיניו', ובלעם רצה לעשות

שמא אחד מהם אינו מובהק". הרבי ר' העשיל בחנוכת התורה מאריך לדבר, ומסביר שכמו שבלעם אמר 'מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה', וכישראל אמר 'יעקב וישראל, ולמה הוא כותב שני שמותיו של הקב"ה? ומביא שם בשם הרמב"ן באמונה ובטחון' כי האבות אברהם יצחק ויעקב הם י"ג אותיות, וכן האותיות של שרה רבקה רחל ולאה הם ביחד י"ג אותיות ועולים ביחד שם הוי"ה, 26. ואם תוסיף שם 'ישראל' אשר נוסף ליעקב, אז יהיה ביחד מנין של שם א"ל (31), ולכן חותם ישראל בשם 'אל'.

ובזוה"ק מביא ששם ישראל זה מדרגה גבוהה ויעקב זה שם פשוט, והוא מביא שם שיש מהרש"א בחידושי אגרות (בסוף מסכת מכות לא) שמביא שישראל זכאים נקראים ישראל, וכשאינם עושים רצונו של מקום נקראים יעקב, ולכן ביקש שיקלל ב' שמותם כי בלעם אמר שיכולים לקלל בשם א"ל וכמו שהגמרא אומרת בברכות (דף ז) 'אל זועם בכל יום', והקללה שיקללהו בשם א"ל ממילא היא תבא בחטא בני ישראל ולפי זה כשחוטאים ח"ו נקראים שם יעקב ולא חל עליהם שם א"ל אלא שם הוי"ה, וזהו 'מה אקוב לא קבה אל', כי בשם יעקב לא קבה, וכשנקראו ישראל' דהיינו כשהם זכאים אזי 'לא זעם ה', אף שאין אז שם הוי"ה אלא שם א"ל מכל מקום הם זכאים, ואין הם נתונים לקללה, כי רק הקללה בשם א"ל.

וראיתי שמביאים שיש מדרש תנחומא (בלק סימן יד) [וזה מובא בעוד מקומות בחז"ל]: "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל הרי את מחזיר מנחש ומקסם באי זה מקום יכשלו בהם והם אינן עושין כן אלא כשהם צריכין להלחם בשונא עומד כהן גדול ולובש אורים ותומים ונשאלים בהקב"ה וכל שאר הגוים מקסמים ומנחשים ואלו מבדין אותן בתשובה ומבטלין קוסמיהן דכתיב (ישעיהו מד) מפר אותות בדים וקוסמים יהולל, כעת יאמר ליעקב ולישראל ראתה עינו שישראל יושבין לפני הקדוש ברוך הוא כתלמיד לפני רבו לעתיד לבא ושואלין ממנו כל פרשה ופרשה למה נכתבה, וכן הוא אומר (ישעיה כג) כי ליושבים לפני ה' יהיה סחרה לאכול לשבעה ולמכסה עתיק, ואומר (ישעיהו ל) ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך ראות את מוריד, ומלאכי השרת שואלים מה הורה לכם הקדוש ברוך הוא, לפי שאינן יכולין ליכנס למחיצתו, שנאמר כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל".

עתיק זה הכוונה סתרי תורה, וזהו 'תמים תהיה עם ה' אלוהיך', חלקך עם השם אלוהיך, וכמו שפירש רש"י שם שתתהלך עימו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבא עליך קבל עליך ואז תהיה עימו".

בפרשה אנחנו מוצאים שבלק אמר לבלעם 'לך ארה לי יעקב ולך זועמה ישראל', פירש רש"י: "בשני שמותיהם אמר לו לקללם,

מאשר תעניות, ור' נתן מביא בליקוטי תפילות שעיקר היהדות תלוי בזה. וזה השמחה שאנחנו זוכים על ידי השלש רגלים לצאת מתאוות העולם הזה. ראיתי מובא בספרים [בספר פנינים יקרים] שיש מדרש רבה שאומר על 'למה זה הכתני שלש רגלים', אמר הקב"ה לבלעם אם תכלה את ישראל א"כ מי יקיים את התורה הלא חזרתי על כל האומות ולא קבלו את התורה, ואמר לו בלעם אני אקיים. וזה מה שהקב"ה אמר לו 'למה הכיתני זה שלש רגלים', שאמר לו אתה רוצה לקיים את התורה, אתה לא יכול, כי אי אפשר לקיים את מצות עלייה לרגל, כיון שאתה חיגר ברגליים וסומא באחת מעיניך, שפטור מראייה, וזה מה שכתוב 'אתה רוצה לעקור אומה שחוגגת ברגל' אי אפשר לקיים.

ואתו הדבר מוצאים [דבר שייתכן שאמרתי בעבר ודבר בעיתו מה טוב], אנחנו נמצאים עכשיו במצב שיש בעולם מלחמה, ויש רדיפת הדת בצורה כזאת שצריכים הרבה ישועות, שיתקיים 'וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק, וראיתי בספר 'דרך משה' [שזה המשך של ספר הגן, ביום י"א] מביא שם שהאות ק' [משם 'צדיק'] מרמז על מאה ברכות, וזה מה שאיתא 'ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעמך כי אם ליראה אל תקרי מה אלא מאה, שחייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות.

ומוצאים ג"כ שהסופי תיבות של אברהם יצחק ויעקב, זה מק"ב, שזה כמנין בלע"ם, בלעם כל המלחמה שלו היתה לעקור את הזכות של האבות הקדושים, וזה מה שכתוב בפסוק 'למה הכיתני זה שלש רגלים', כי בלעם רצה לעקור את שלשת הרגלים שעם ישראל חוגג [וכמ"ש רש"י שם מחז"ל], וזה מה שר' נתן מביא בליקו"ה הל' תפילת מנחה (ה"ב) מביא ששלשת רגלים הם כנגד שלשה אבות, ועוד כתוב בטור בסוף הל' ר"ח בשם אחיו שג' רגלים הם כנגד האבות אברהם יצחק ויעקב. וזה מה שרואים בליקו"מ (תורה א תנינא) ששלשת הרגלים הם כנגד ג' האבות, והם כנגד ג' התאוות, ופסח כנגד אברהם ושבועות יצחק וסוכות כנגד יעקב, וזכות האבות היא מה שעומדת לכלל ישראל, וזה מה שהאתון אמרה לבלעם שהוא ביקש לעקור אומה שחוגגת שלש רגלים בשנה, וזה הכח של האבות הקדושים שכל הג' מכוון כנגד אחד מהם, ובפסח ניצלים מתאוות ממון ובשבועות מהתאוה הידועה תאות ניאוף ובסוכות זה תאות אכילה ואיך זוכים לשבור את כל התאוות האלו? זה על ידי הכח של האבות הקדושים, וכמו שרבינו מביא שם בליקו"מ (תנינא, א).

וזה מה שבשבת אנחנו אוכלים שלש סעודות, זה ג"כ כנגד ג' האבות ובלילה כנגד יצחק ובבוקר כנגד אברהם ובסעודה שלישית כנגד יעקב. וכתוב במדרש תנחומא (בראשית ג) שהעונג שבת עדיף

הגבעות... רבנן אמרי קול דודי הנה זה בא זה משה, בשעה שבא ואמר לישראל בחדש הזה אתם נגאלין אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין וכל מצרים מטונפת מעבודת כוכבים שלנו, אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בעבודת כוכבים שלכם אלא מדלג על ההרים ואין הרים אלא עבודת כוכבים המד"א (הושע ד') על ראשי ההרים יזבחו ועל הגבעות יקטרו". רואים שעל חטא ע"ז ויתר הקב"ה לישראל.

ואומר ה'ישמח ישראל' שלכאורה אנחנו יודעים שהקב"ה לא וותרן ואיך זה? אלא האמת הוא שכאשר רואים שאיש ישראלי גונח וצועק מקירות ליבו להשי"ת שהוא ירחם עליו ויצילו מרדת שחת מיצה"ר הרוצה להפילו, כפועל אדם ישולם לו שמעוונותיו נבראו מקטרגים שאינם מניחים לו ליכנס בשערי תשובה, אזי הקב"ה שהוא מביט בחדרי לב ובוהן כליות ולב כשהוא מביט לפנימיות לב האיש הישראלי אזי מיד נחשב לו כאילו עשה תשובה בפועל, כי הכל חפצים ליראה, היינו כי בפנימיות לבכם ונפשם חושק לעלות למקור מחצבתו וכמו שהרמב"ם אומר בפ"ב בהל' גירושין לגבי גט מעושה.

וזהו 'לא הביט און ביעקב' היינו בתוך פנימיות לבנו של יעקב לא ראה עמל בישראל ורואה הוא את פנימיות לבכם. 'זה' אלוהיו עימו' היינו כי בפנימיות נשמתו הוא חלק אלוך ממעל, משא"כ אצל האומות העולם אשר גם בפנימיות לבכם

והוא מביא שם: "ואם יברך על איזה פרי או שום ברכה מחוייב לברך בקול רם כדי שחברו יענה אמן, ואם יעשה כך אזי אם ח"ו נגזר עליו קללה אזי מהפך מהקללה לברכה. ואיתא בכתבי האריז"ל 'ראה אנוכי נותן לפניכם ברכה וקללה' וקשה הלא אין קללה למעלה, [וכמו שכתוב 'כי ממנו לא תצא הרעות']? ופירש כך שאם תהפוך 'קללה' ותעשה מ'הלל' - ק', רצונו לומר שיברך ק' ברכות אזי הקללה גם כן ברכה. וזה הפס' 'ויהפוך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה', היינו שיברך 'הלל' - ק' בכל יום, ויהיה מהפך הקללה, וזה כוונת הפסוק 'ויאהב קללה ותבואהו' (שנאמר על הרשע, בתהילים קט), ואם תאמר מי פתי שיאהב קללה?, ומתריץ הפס' 'ולא חפץ בברכה' - שלא בירך כל יום מאה ברכות".

וזה התיקון כשאנחנו רוצים להתגבר על הסט"א, ועל הירידות שיש לאדם, ועל כל המניעות וההפרעות - להתחזק בברכות הנהנין ולברך מאה ברכות והמאה ברכות מבטלים את כל הצ"ח קללות ועוד שנים ביחד זה מאה קללות, ובכח הזה נזכה כמו שהקב"ה הפך את הקללה לברכה, כן הקב"ה יהפוך את כל הגזרות רעות שיש לברכה.

ואנחנו יודעים עוד דבר שכתוב 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל', בישמח ישראל מביא מדרש חזית' (ראה שיה"ש רבה פרשה ב): "מדלג על ההרים מקפץ על

שיקימו, אלא קם מאליו בזריזות וכך יש לאדם לקום מאליו בזריזות בשחרית לפני זמן קר"ש שלא יעבור הזמן.

והפני יהושע שם במקום מאריך, והוא שואל על הפסוק 'כרע שכב כארי', וז"ל: "לכאורה נראה דלאו האי פסוקא לחוד קאמר דהא יש להזכיר ג"כ קרא דאל מוציאם ממצרים דהוי בהו תרתי לטיבותא ענין יציאת מצרים ושכיבה וקימה, ואף שאיני כדאי מ"מ נראה מאמר זה תמוה לומר שביקשו לקבוע פרשת בלק בק"ש משום האי קרא דיציאת מצרים ושכיבה וקימה דמה בכך כמה קראי כה"ג אשכחן טובא.

ולכאורה היה נראה לי בזה דבלאו הכי היה צד חיוב להזכיר ענין בלק בכל יום, כדקאמר מיכה לישראל 'עמי זכר נא מה יעיץ בלק מלך מואב' משמע שיש צד חיוב לזכרו, ואף על גב דפשטא דקרא אינא למימר דזכירה בלב קאמר, מ"מ כיון דדרשינן בירושלמי בקרא דוהגית בו יומם ולילה שההגיות יומם ולילה שוין, וכיון דפרשת ציצית לא שייך לומר בלילה כדפליגי תנאי במתני' דבסמוך מש"ה בקשו לקבוע יותר פרשת בלק כדי שתהא הגיות יום ולילה שוין וממילא יתקיים בזה מאמר הנביא דקאמר זכר נא הזכירו נפה ממש, וכן משמע קצת מלשון ירושלמי דאמר ר"א מפני

הוא שחור, וכמו שכתוב 'היהפוך כושי עורו', ולכן אין מועיל תשובה באומות העולם כי התשובה הוא שישוב את פנימיות לבבו וזה שייך רק בישראל 'כי חלק יעקב' אשר בקרבו נקי מכל סיג ופגם.

וכאשר התפלל יעקב 'בסודם על תבא נפשי', ובקרה לא הוזכר שמו של יעקב אבינו אע"פ שכל אחד יודע שקרה הגיע מיעקב אבינו, אבל כמו שהגמרא אומרת 'ישראל שחטא ישראל הוא' היינו שחלק אלוך שבקרבו הוא ישראל, ולכן כל אחד במקום שהוא עומד יהיה איך שעומד יכול לחזור בתשובה, וזהו 'לא הביט און ביעקב' כי בחלק של יעקב אין שום שמוץ של פגם חלילה וכמו שאומרים בכל בוקר 'נשמה שנתת בי טהורה היא', ויש חלק אלוך ממעל שמלוּבש בכל יהודי שהחלק הזה הינו טהור בלא חטא ועוון ואין בו שום פגם.

זכירת פרשת בלק

ומוציאים בגמרא ברכות (דף יב): "אמר רבי אבהו בן זוטרתא אמר רבי יהודה בר זבדא: בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ומפני מה לא קבעוה - משום טורח צבור". וכתוב שם שזה מפני שכתוב שם 'כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו' ורש"י מביא שם: "כרע שכב - דדמי לבשכבך ובקומך, שהקדוש ברוך הוא שומרנו בשכבנו ובקומנו לשכב שלום ושקטים כארי וכלביא". המהרש"א אומר שם שדימה את זה לארי ולביאה שאין מי

ט) כרע שכב כארי וגו' (ברכות יב ב) דגם בשעת שכיבה ושינה הוא כארי כמעט אני ישנה ולבי ער שעל זה אמרו ז"ל (שיר השירים רבה ה, ב) דהקב"ה לבן של ישראל וה' יראה ללבב אין מסתכל אלא לנקודה זו שבלב. ועל זה אמר (במדבר כג, כא) לא הביט און וגו' שאין מסתכל על העמל והאון כלל רק אל אותה הנקודה שה' אלהיו עמו ותרועת מלך ורצונו הוא בו באותה נקודה שבזה הוא שלימות מדת המלכות".

כמדומה שה' בית ישראל' מגור מוסיף על הנקודה הזאת, שצריכים לזכור את העצה של בלק מלך מואב, שאנחנו רואים שפרשת בלק נקראת על שמו אף שהיה אדם רשע, כדי שעל ידי זה יקיימו את דברי הנביא ויזכרו מה ביקש בלק להרע לישראל. ויש אחרים שמסבירים שאנחנו רואים שבלק כ"כ הקריב הרבה קרבנות וזכה שתצא ממנו רות המואביה, וא"כ אפילו שהיה רשע וכל הגויים עושים לגרמייהו בכל זאת הקב"ה משלם שכר לכל ברייה, ולכן בלק זכה שתצא ממנו רות המואביה שזה דוד המלך. ובהשתלשלות רואים שמכל דבר יש תכלית, ואפילו מ'עשיו שונא ליעקב' שרואים גוי שונא ליהודי וכל הגויים שונאים ליהודים.

ראיתי שיש כאלו שמסבירים את הגמרא שלא קבעו את פרשת בלק בקר"ש מפני טורח ציבור, שאנחנו אנשים שאם נקרא בכל פעם את הדבר של בלעם הרשע,

שכתובה בתורה ובנביאים וכתובים ע"ש".

רואים שיש ענין של זכירת פרשת בלק, מה החשיבות בפרשה הזאת? השפ"א ג"כ מזכיר שזה מפני שיש פסוק 'עמי זכור נא מה יעץ בלק וכו'... ולפי איך שאמרנו עכשיו, מדברי השל"ה שעיקר התגברות הברכה והטוב, זה מתגלה מחמת החושך, שעל ידי החושך רואים את האור, וזה מה שבקר"ש אנחנו צריכים לקרא בבוקר ובערב, וכמו שרואים שכל הענין של קר"ש זה כנגד רמ"ח אברים של האדם שזה מחייה, ולומר לנו שהקב"ה מחיה את כולם ויש לכל יהודי נקודה של חיות הקבועה בלב שעל ידה הם דבוקים באלוקים חיים וזה תכלית בריאת האדם שיהיה נברא מכיר ומרגיש שיש בורא.

ור' צדוק הכהן מלובלין כותב ב'רסיסי לילה' (אות מ, בתוך הדברים): "וזהו ענין היחוד שאמרו השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד וכו' (פסחים נו א) שאף שאנו נפשות חלוקים הכל אינו אלא אחד וקומה שלימה... וזהו עיקר היהדות שצריך לומר פעמיים בכל יום תמיד דזהו עיקר שורש היהדות מה שיש בו נקודה זה שבלב שדבוק בה בהשם יתברך ובה מכיר יחודו האמיתי:

ועל דבר זה נתקנא בלעם הרשע שבכל נביאותיו גילה דבר זה של הדביקות והיחוד הגמור דלכן ביקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע לפי שנאמר בה (במדבר כד,

הַקְּדוּשָׁה נִמְצָא שְׁנֵים בְּהַסְטָרָא אַחְרָא
 יֵשׁ יָמִין בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל רַק שְׁתֵּי יָמִין
 וְהַיִּשְׂרָאֵל שְׁלָהֶם מִתְחִיל מֵאַחַר מְאֹד
 אֶפְלוּ מִן הַשְּׂמַאל שֶׁל הַקְּדוּשָׁה וְהֵבִין."

עוד רציתי להוסיף ראיתי במפרשים
 שמסבירים בגמ', שבלעם לקח תרנגול
 והסתכל בו, הבן יהודע מביא מה הסימן
 בתרנגול של בלעם, וז"ל: "נראה לי כס"ד
 הטעם שהסימן של הזעם נעשה בתרנגול,
 מפני שהתרנגול רמז לגבורה, וכמו
 שכתב רבינו האר"י ז"ל בכונת הנותן
 לשכוי בינה השכוי הוא גבריאל סוד
 הגבורה עיין שם, ולכן סימן זה של עת דין
 נעשה בתרנגול, ולכן הסימן הוא דקאי
 אחד כרעא להורות על שליטת הדין, כי
 שתי רגלים הם ימין כנגד החסד, ושמאל
 כנגד הגבורה, והא דחורא ברבלתא
 דיליה ולית בה סומק, להורות עמ"ש
 (תהלים ל' ו') כי רַנַּע בְּאֵפוֹ חַיִּים בְּרַצוֹנוֹ,
 שבאותו הרגע שהוא זעם ודין קשה,
 העולם מתקיים על ידי הארת הרצון
 העליון ששם הוא סוד לוכן העליון
 כנודע, ולכן ליבון זה יהיה בכרבלתא
 ידידה שהוא מקום המצת, וידוע כי
 הרצון העליון מתגלה למעלה במצח
 העליון, וכנזכר בסוד מנחת שבת קודש
 ודוק היטב."

ואני רוצה להוסיף ואני לא יודע אם זה נכון
 מה שאני אומר, אבל מי שמסתכל בפרק
 שירה (פ"ג) מתחיל הפרק 'תרנגול מה הוא
 אומר, בשעה שבא הקדוש ברוך הוא אצל

כאילו שצריך תמיד לחשוב על הרשעים,
 ומי שבעל מדרגה רואה מהכח של בלעם
 את כח הקדושה כי ממנו לא תצא הרעות,
 אבל אנחנו אנשים פשוטים אנחנו צריכים
 לקבל את השפע והחיזוק על ידי כח
 הצדיקים, ומקבלים עול מלכות שמים
 מהצדיקים, ועל ידי הכח שהאדם חושב כל
 הזמן על הרשעים, אמת שצריכים לדעת
 שממנו לא תצא הרעות, אבל אנחנו
 במדרגה פשוטה יותר מלהגיע לזה מכח
 הרשעים.

רבינו מביא בשיחות הר"ן (שיחה עח):
 "בְּכָל מְקוֹם יֵשׁ יִשְׂרָאֵל מִי שְׁעוֹשֶׂה
 כָּל הָעוֹלוֹת אֵף עַל פִּי בֶן בְּהַכְרַח
 יִמְצָא בּוֹ אֵיזָה יִשְׂרָאֵל רַק שְׁיֵשׁ חֲלוּק בֵּין
 בְּנֵי אָדָם מִתִּי מִתְחִיל הַיִּשְׂרָאֵל שְׁיֵשׁ בְּנֵי
 אָדָם שְׁהַיִּשְׂרָאֵל מִתְחִיל אֶצְלוֹ תִּכְפֹּף וַיֵּשׁ
 שְׂאִין מִתְחִיל אֶצְלוֹ הַיִּשְׂרָאֵל רַק אַחַר כֵּן
 אַחַר שְׁעוֹשֶׂה עוֹלָה וַיֵּשׁ שְׂמֵת אַחַר
 אֶצְלוֹ הַתְּחִלַּת הַיִּשְׂרָאֵל יוֹתֵר דִּהְיֵנו אַחַר
 שְׁעוֹשֶׂה כְּפֹה עוֹלוֹת, וְכֵן יֵשׁ שְׂמֵת חִיל
 אֶצְלוֹ בְּאַחֹר יוֹתֵר וַיִּוֹתֵר אֶבֶל אֵף עַל
 פִּי בֶן יִמְצָא גַם בּוֹ אֵיזָה יִשְׂרָאֵל רַק
 שְׁהוּא מֵאַחַר הִרְבֵּה."

ורבינו מביא שם דוגמא ואח"כ מסיים:
 "נִמְצָא שְׂבָכָל מְקוֹם יֵשׁ יִשְׂרָאֵל רַק
 שְׁהַחֲלוּק מִתִּי מִתְחִיל הַיִּשְׂרָאֵל בְּנִזְכָּר
 לְעִיל וְהֵבִין וְזֶה בְּחִינַת מַה שְׂכַתוּב
 בְּזֵהָר הַקְּדוּשׁ שְׁנֵים בְּסְטָרָא דְשְׂמַאלָא
 יֵשׁ יָמִין וְשְׂמַאל רַק שְׁיֵמִין שְׁלָהֶם
 רְחוּק הִרְבֵּה אֶפְלוּ מִשְּׂמַאל שֶׁל

את ה'דקה' שלפני חצות שהיא חשכות גדולה לאור גדול.

וזה הפסוקים שהתרגול אומר מחצות והלאה את כל המצבים. וזה הגדלות שכמו שהופכים את הלילה לאור של תפילין ואז בחשכות הכי גדולה מתעורר כבר האור של הבוקר אור הגאולה ומהחשכות הכי גדולה שמאחר שש שעות מצאת הכוכבים אז מתעורר היום.

ואותו הדבר בלעם ובלק היו בזמן של לפני כניסת ישראל לארץ ישראל אחר שהיו כבר ארבעים שנה במדבר, והסט"א לא רוצה שיכנסו לארץ ישראל, ועוג מלך הבשן וסיחון עמדו בפתח של אר"י. ועכשיו אנחנו נמצאים לפני הגאולה השלמה. ויש דחקות מכל הרשעים באר"י זה בדיוק כמו בלעם ואז מתעוררים כל מיני גזרות רעות, וכשמגיע חצות לא כל אחד רואה שיוצאים עכשיו ממצרים, אבל רבי נתן מאריך בהל' ברכת השחר [כמדומה] על החשכות של הדקה שלפני חצות שאז מתעורר האור, ולא כל אחד רואה את זה, רק משה רבינו 'ועברתי בארץ מצרים' אז מתגלה האור של ישראל במכת בכורות שעם ישראל הם הבכורים 'קדש לי כל בכור' שאנחנו זוכים להתקדש וליטהר, וזה האור של הבוקר שאנחנו מעוררים כבר באמצע הלילה, כי האור של הרשעים זה חשכות, ואנחנו בתוך האור שלהם מוצאים את האור, 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל' שהקב"ה דן אותנו לכף זכות, ובחשכות

הצדיקים בגן עדן זולפים כל אילני גן עדן בשמים ומרננים ומשבחים, ואז גם הוא מתעורר ומשבח ואומר בקול ראשון: שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, מי זה מלך הכבוד ה' עוזו וגבור ה' גבור מלחמה. בקול שני אומר: שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה. בקול שלישי אומר: עמדו צדיקים ועסקו בתורה שיהיה שכרכם כפול לעולם הבא. בקול רביעי אומר: לישועתך קויתי ה'. בקול חמישי אומר: עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך. בקול ששי אומר: אל תאהב שנה פן תורש פקח עיניך שבע לחם. בקול שביעי אומר: עת לעשות לה' הפרו תורתך".

מה הפשט שהתרגול אומר, הרי כתוב שהקב"ה יורד להשתעשע עם הצדיקים בשעת חצות לילה, וחצות הוא כמו פדיון, ר' נתן, וכן רבי אברהם ב"ר נחמן מסביר שחצות זה הזמן הכי רחוק מהאור של היום, ואז מאיר האור של התפילין בבחינת 'עורה כבודי ... האירה השחר', ואז מתעורר נקודת חצות שזה רחוק הכי מהיום, ובלעם ירד לפני האור הזה בזמן החושך הכי גדולה, ואז ב'דקה' של חצות כשיש מרחק הכי גדול של התגרות הדינים, אז דווקא חצות שהוא כמו 'פדיון' בנקודת חצות (ליקו"מ), אפשר לעלות לגמרי מכל המרעין בישינ ומכל הגזרות, ואפשר להפוך

זוהי מה שנשאר לנו 'מה טובו אהליך יעקב',
 'אהליך' זה בזמן שהיה בית המקדש,
 'משכנותך' זה בזמן שאין לנו בית המקדש
 ואז אנחנו נקראים 'ישראל' במדרגה
 גבוהה, כי הקב"ה מסתכל עלינו שאנחנו
 עובדים את ה' אפילו בהסתרה שבתוך
 ההסתרה אפילו שקמים עלינו וגוזרים עלינו
 כל מיני גזרות קשות ורעות ואז הקב"ה לא
 עוזב אותנו אז כל אברך ובחור שלומד
 תורה קצת יותר במסירות נפש, זה מה
 שרצו להכניס את המעשה של בלק ובלעם
 בקר"ש, כי קר"ש זה המסירות נפש 'בכל
 נפשך' שבכל מידה שהקב"ה מודד איתנו
 נקבל בשמחה ונתחזק באמונה ונזכה
 לגאולה שלמה בב"א.

הזאת אנחנו רואים כמה הקב"ה עוזר לנו
 וכמה הוא יעזור לנו וכמה הוא יכניע את
 הרשעים וכמו שמשנה רבינו הפך את
 הקללה של בלעם לברכה, כן הקב"ה יהפוך
 את כל הגזרות קשות שעם ישראל עובר
 ובכל העולם כולו הקב"ה מרומם את אורו
 יתברך, ואין לנו קדושה גדולה יותר
 מהתורה הקדושה 'ואם לא בריתי יומם
 ולילה חוקת שמים וארץ לא שמת' ו
 והתורה מגינה עלינו. וכמו שבלעם נתן
 עצה בשיטים, זה העצות של הרשעים
 שרוצים לבטל תורה ורוצים לשלוח בחורי
 ישיבה למקומות כאלו שהסמ"א שולטת
 וכל אחד יודע מה נעשה שם ולהעביר
 אותנו מדעת קוננו ה' ישמרנו, והתורה לא
 תישכח מישראל, ולכל אחד מאיתנו יש
 נקודה טובה.

זכות הרבים מגליון זה
 תעמוד לרפואתם של:
 עדן בת שרית
 ושרון בן נעימה
 יורם בן שושנה
 מיה בת עדי
 בתוך שאר חולי ישראל אמן

לרפואת
 הרב רועי יאיר בן חגית נעמי
 בתושח"י

וה' יעזור שלא ישלמו בנו, ונראה רק את
 אהבת ה' 'כי אהבך ה' אלוהיך' והכל זה
 הסתרה לפני ביאת משיח צדקנו וכמו שרבי
 נתן מביא בהל' מנחה שמשוח צריך לבא
 מתוך הסתרה בתוך חלל הפנוי וכמו
 באמצע הלילה שיש אור של התפילין אור
 של אותם שקמים בחצות ור' נתן מביא
 שהגאולה הראשונה היתה בזכות חצות
 והגאולה האחרונה תהיה בזכות אותם
 שקמים בחצות, והשי"ת יעזור שיהיה
 חלקנו עם אותם שקמים בחצות,
 ומתאבלים על חורבן ירושלים ונזכה
 לגאולה שלמה בב"א.